

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของมนุษย์ ที่นำมาใช้ประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การสั่งสอน การถ่ายทอดความรู้ความชำนาญและทัศนคติซึ่งได้มีมานานตั้งแต่มนุษย์เกิดขึ้นมาในโลกนี้ เพื่อเป็นการพัฒนา ปรับปรุงจิตใจ อุปนิสัยและคุณสมบัติทางกายภาพต่าง ๆ ของมนุษย์ให้ดีขึ้น สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมด้วยความสุขตามอัธยาศัยแห่งตน เป้าหมายสูงสุดของการศึกษามุ่งที่การเสริมสร้างสังคมที่พึงปรารถนาทั้งในแง่ที่สร้างชีวิตและสังคม (ลีปนนท์ เกตุทัต 2526: 21 อ้างถึงในกริณีย์ เสงพานิช 2528: 1) ปัจจุบันรัฐถือว่าการศึกษามีความสำคัญยิ่งแห่งกิจการของรัฐ ทั้งนี้เพราะการศึกษาย่อมมีส่วนช่วยให้เกิดความเจริญมั่นคงในค่านต่าง ๆ แก่ประเทศชาติ เพราะการศึกษาคือ กุญแจไขไปสู่ความเจริญทุกด้านในสังคม (ภิญโญ สาคร 2521: 12) ในแผนการศึกษาแห่งชาติได้ระบุไว้ว่า ระบบการศึกษาต้องจัดต่อเนื่องกันตลอดชีวิต ทั้งในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน ซึ่งแบ่งการศึกษาดังออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา (แผนการศึกษาแห่งชาติ 2520: 6)

การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับจึงมีความสำคัญมาก รัฐจำเป็นต้องจัดให้กับประชาชนในประเทศอย่างทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐาน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตต่อไปซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในทุกประเทศว่าการศึกษเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งใช้เป็นเกณฑ์ในการวัดระดับการพัฒนาประเทศด้วย รัฐจึงได้ให้ความสำคัญแก่การศึกษาระดับนี้ค่อนข้างสูง (แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 2529: 6) ปัจจุบันรัฐได้ให้บริการด้านนี้แก่ประชาชนที่อยู่ในวัยเรียน (อายุ 6-14 ปี) เกือบจะทั่วถึงแต่ก็ยังมีปัญหา

อุปสรรคอีกหลายประการ ซึ่งปัญหาอุปสรรคเหล่านี้ก็มีความแตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาค ความสภาพเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยาและความมั่นคงแห่งชาติ

ในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันได้แก่ จังหวัด สตูล ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และบางอำเภอของจังหวัดสงขลา จะมีความแตกต่างไปจากภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย ทั้งนี้เนื่องจากโครงสร้างทางสังคมของจังหวัดดังกล่าวมีลักษณะพิเศษ กล่าวคือ ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 80 นับถือศาสนาอิสลาม ใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวัน มีขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมแตกต่างไปจากท้องถิ่นอื่น ยกเว้นประชาชนในจังหวัดสตูลและบางอำเภอของจังหวัดสงขลาที่ประชาชนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม แต่พูดและใช้ภาษาไทยอย่างแพร่หลาย (เอกสารการประเมินผล การดำเนินงานตามโครงการสอนศาสนาอิสลาม 2526 : 1) จะเรียกผู้นับถือศาสนาอิสลามเหล่านี้ว่า "ไทยมุสลิม" หรือ "คนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม" (มานิตย์ จารงศ์ 2529 : 7) ชาวไทยมุสลิมเหล่านี้จะยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนของศาสนาอิสลามเป็นหลักในการดำรงชีวิต ถือปฏิบัติศาสนกิจในชีวิตประจำวันอย่างเคร่งครัด

ศาสนาแห่งอิสลามกำหนดให้ผู้ปกครองต้องสอนความรู้ทางศาสนาให้บุตรหลานของตนตั้งแต่เล็ก จึงเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองที่จะต้องสนับสนุน ส่งเสริมให้บุตรหลานของตนไปเรียนศาสนากับผู้รู้ในท้องถิ่น เช่น โต๊ะอิหม่าม โต๊ะครู หรือผู้ที่มีความรู้ทางศาสนา ความหมู่บ้าน สุเหร่า มัสยิด หรือปอเนาะ ส่วนผู้ที่มีฐานะดี ก็นิยมส่งบุตรหลานของตนไปเรียนในบางรัฐของประเทศมาเลเซีย เช่น รัฐกลันตัน ไทรบุรี เป็นต้น (คู่มือครูฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา ม.ป.ป.: 1) ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการให้บุตรหลานของตนมีความรู้ ความเข้าใจหลักธรรมของศาสนาอิสลาม สามารถปฏิบัติศาสนกิจในชีวิตประจำวันได้ถูกต้อง และปฏิบัติตนเป็นมุสลิมที่ดี ยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด ดังที่ โมหัมมัด อับดุลกาเดร์ (2527: 18) กล่าวไว้ว่า

"การแสวงหาความรู้ของเยาวชนมุสลิมเหล่านี้ เน้นให้มีการนำไปใช้ ซึ่งจะมีการถ่ายทอดและการรับค่านิยมของสังคม ค่านิยม ค่านศาสนา เริ่มตั้งแต่การหัดอ่านคัมภีร์ การศึกษาเรื่องเอกภาพของพระเจ้า เรื่องศาสนบัญญัติ เกี่ยวกับความสะอาด การละหมาด

การถือศีลออก การบริจาคศาสนพลี และอื่น ๆ ที่จำเป็น ตลอดจน การรับถ่ายทอดค่านิยมในการประกอบอาชีพ ขนบธรรมเนียม ประเพณี การละเล่น และการปฏิบัติตนในสังคมมุสลิม เกี่ยวกับ การแต่งกาย การกินอาหาร การอยู่อาศัย"

การสอนศาสนาตามหมู่บ้าน สุเหร่า มัสยิด หรือปอเนาะ ดังที่กล่าวมาแล้ว จะสอนในเวลาเช้าก่อนเด็กไปโรงเรียน หรือตอนบ่ายหลังจากเด็กเลิกเรียน หรือจะ สอนในวันเสาร์ อาทิตย์ ส่วนหลักสูตรและแบบเรียนส่วนใหญ่เป็นภาษามลายู หรืออักษร รัมมาไนซ (การเขียนคำภาษามลายู ด้วยตัวพยัญชนะภาษาอังกฤษ) ซึ่งจัดพิมพ์มาจาก ต่างประเทศ เนื้อหาบางตอน จึงไม่เหมาะกับสภาพสังคมและความเป็นอยู่ของ ประชาชนชาวไทย การจัดตั้งโรงเรียนไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ทำให้เกิดปัญหาไม่ สามารถควบคุมดูแลได้ ผู้สอนก็ไม่มีความรู้หรือไม่มีเทคนิคเกี่ยวกับการสอน และไม่ เข้าใจนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ อีกประการหนึ่งทำให้เด็กต้อง เรียนหนักเกินไป ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาหลายด้าน เช่น ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ อัตราการซ้ำชั้น อัตราการขาดเรียน และ อัตราการออกกลางคันสูง ส่วนเด็กที่จบการศึกษาก็มีคุณภาพไม่ดีพอ

เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดให้มีการสอน ศาสนาอิสลามขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษา ดังปรากฏในคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก.930/2518 เรื่องให้มีการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2518 โดยมีฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา ของสำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 2 เป็นผู้จัดทำหลักสูตร และกระทรวง ศึกษาธิการได้อนุมัติให้สอนตามหลักสูตรวิชาศาสนาอิสลาม ตั้งแต่ปีการศึกษา 2519 เป็นต้นมา อย่างไรก็ตามการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาตามที่กล่าวมา นั้นก็ได้ดำเนินการอย่างจริงจังเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ต่อมาก็ค่อย ๆ หยุดสอน ไปที่ละโรงเรียนสองโรงเรียน ในที่สุดก็ไม่มีโรงเรียนใดทำการสอนอีกเลย ซึ่งฝ่ายโครงการสอนศาสนา อิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา (ม.ป.ป.: 6) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่หยุดสอนไปว่า สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับต่าง ๆ โดยอ้างว่า ไม่มีงบประมาณเป็นสาเหตุสำคัญ บางโรงเรียนก็ไม่ยอมแบ่งเวลาให้ทำการสอน โดย อ้างว่ากระทรวงศึกษาธิการสั่งให้ทำการสอนนอกเวลาเรียนปกติ เป็นต้น

ในปีพุทธศักราช 2521 สภาความมั่นคงแห่งชาติได้กำหนดให้มีการสอนศาสนาอิสลามแก่บุตรหลานของชาวไทยมุสลิมในโรงเรียนประชาบาล มัชยิม อาชีวะวิทยาลัยครู และระดับมหาวิทยาลัยขึ้นมาอีก การสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาจึงได้เริ่มดำเนินการขึ้นใหม่อีกครั้ง แต่เนื่องจากเป็นช่วงเวลาพอดีกับที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา ของสำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 2 จึงได้ปรับปรุงหลักสูตรการสอนศาสนาอิสลามใหม่ โดยปรับปรุงค่านเนื้อหา และเปลี่ยนชื่อจากหลักสูตรวิชาศาสนาอิสลาม พุทธศักราช 2519 เป็นหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก 624/2524 ลงวันที่ 13 พฤศจิกายน 2524 (รายละเอียดในภาคผนวก) การสอนในระยะแรกก็มีปัญหาในค่านเวลาที่จะใช้สอน เพราะจะคั่นลดเวลาในวิชาอื่น ๆ มาใช้สอนวิชาอิสลามศึกษา 2 ชั่วโมง/สัปดาห์/ชั้นเรียน ทำให้เกิดปัญหากับโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนวิชาอิสลามศึกษา เพราะไม่มีแนวปฏิบัติที่แน่นอน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศให้สอนวิชาอิสลามศึกษาสอทดแรกในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ไว้ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตบางส่วนที่เนื้อหาสัมพันธ์กันและกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยเฉพาะจริยศึกษา (รายละเอียดในภาคผนวก) ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้มีโครงการจัดสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5, 6 ทั้งนี้ ค่ายวัตถุประสงค์ เพื่อต้องการแก้ปัญหาค่านคุณภาพการจัดการประถมศึกษาโดยทั่วไป ค่านส่งเสริมการใช้ภาษาไทย และเพื่อเป็นการจูงใจให้ชาวไทยมุสลิมส่งบุตรหลานของตนมาเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐบาลมากขึ้น ดังบทบรรณาธิการวารสารประชาศึกษา (2526: 9) ที่ได้กล่าวถึงโครงการนี้ว่า

โครงการนี้เป็นไปตามนโยบายเพื่อความมั่นคงของชาติ เฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ไปเรียนวิชาศาสนาอิสลามในสถานที่ที่เปิดสอนในหมู่บ้าน ก่อนหรือหลังการเรียนในโรงเรียนหรือสอนในวันหยุด การจัดสอนศาสนาอิสลามขึ้นในโรงเรียนเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเกิดเจตคติที่ดีต่อการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาเล่าเรียนในสถานศึกษาของรัฐ

การสอนวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาโดยเฉพาะในจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาสนั้น ใช้นุ้บุคคลภายนอกที่ไม่ได้เป็นข้าราชการครู เป็นผู้สอน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกตามที่สำนักงานศึกษาธิการ เขต เขตการศึกษา 2 ร่วมกับจังหวัดที่เปิดสอนวิชาอิสลามศึกษา ดังนี้

1. ผู้สอนวิชาอิสลามศึกษาตามโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา ถือว่าเป็นลูกจ้างรายชั่วโมง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
2. ให้มีวุฒิสามัญอย่างน้อยจบชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า และสามารถใช้ภาษาไทยได้ดี
3. วุฒิศาสนาอย่างน้อยจบชั้นปีที่ 7 ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ของเขตการศึกษา 2
4. เป็นผู้มีอายุไม่ต่ำกว่า 16 ปี แต่ต้องมีอายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไปยิ่งดี เพราะหากเป็นผู้ที่อยู่ในวัยรุ่นเกินไปอาจจะทำให้ขาดความเชื่อถือจากผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในท้องถิ่น
5. เป็นผู้มีร่างกายแข็งแรง ไม่เป็นโรคร้ายแรงตามกฎหมาย ก.พ.
6. ควรพิจารณาจากบุคคลในท้องถิ่นที่ตั้งของโรงเรียน ทั้งนี้ด้วยความเห็นชอบของกรรมการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และผู้บริหารโรงเรียนนั้น ๆ

หลักการที่กำหนดไว้นี้ เป็นหลักการที่อาจยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นในจังหวัดต่าง ๆ เช่น เรื่องวุฒิศาสนานั้นในบางจังหวัดที่มีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามยังไม่แพร่หลายก็อาจกำหนดวุฒิศาสนาเพียงผู้จบชั้นปีที่ 4 (ระดับอิมติคาคี) ก่อนเป็นการชั่วคราว แต่ในบางจังหวัดที่มีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามแพร่หลายและมีคุณภาพได้มาตรฐานแล้ว ก็อาจกำหนดวุฒิศาสนาเป็นผู้จบชั้นปีที่ 7 (มูกาวาซีเตาะห์) หรือเป็นผู้จบชั้นปีที่ 10 (ชานาวี) ก็ได้ ส่วนความรู้ทางวิชาสามัญในชั้นแรกอาจกำหนดไว้เพียงผู้จบมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่าก็พอแต่บางจังหวัดซึ่งมีผู้จบการศึกษาระดับสูงกว่านี้ ก็อาจกำหนดวุฒิสายสามัญให้สูงขึ้นไปตามความเหมาะสม เรื่องตัวบุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องถิ่นก็ควรถือเป็นหลักสำคัญข้อหนึ่ง

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เพราะจะส่งผลทางค่านอื่น ๆ อีกหลายประการ หากไม่มีผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมดังกล่าว
จึงอาจจะพิจารณาจากผู้ที่ไม่ได้มีภูมิลำเนาในดินนั้นก็ได้

เมื่อจังหวัดต่าง ๆ พิจารณาคัดเลือกหรือสอบคัดเลือกได้บุคคลที่จะทำ
การสอนวิชาอิสลามศึกษาแล้ว สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดต่าง ๆ ต้องส่งบุคคล
เหล่านั้นไปเข้ารับการอบรมตามหลักสูตรการอบรมครูสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียน
ประถมศึกษา ของสำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 2 เมื่อบุคคลเหล่านี้ได้ผ่าน
การอบรมแล้ว สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดต่าง ๆ จึงจะส่งไปทำการสอนวิชา
อิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เรียกว่า "วิทยากรอิสลามศึกษา" (คู่มือครูฝ่าย
โครงการจัดสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา ม.ป.ป.: 11-12)

การสอนวิชาอิสลามศึกษาจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้น ขึ้นอยู่กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับ
หลาย ๆ ฝ่าย บุคคลที่มีส่วนสำคัญที่สุด คือ วิทยากรอิสลามศึกษา เนื่องจากเป็นผู้ที่นำ
หลักสูตรไปใช้ให้บรรลุตามจุดหมาย วิทยากรอิสลามศึกษาจะต้องเป็นผู้ดำเนินการใน
เรื่องการนำหลักสูตร แผนการสอน คู่มือครู มาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้
เกิดประสบการณ์หรือการเรียนรู้ขึ้นในตัวของผู้เรียน ดังที่สุจริต เพียรชอบ (2523:
25-26) ได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้สอนในการนำหลักสูตรไปใช้ว่า ครูผู้สอนเป็นผู้
ทำให้หลักสูตรบังเกิดผล แม้หลักสูตรจะดีเลิศสักเพียงใด หากครูผู้สอนไม่เข้าใจจุด
มุ่งหมาย แนวความคิด และเนื้อหาในหลักสูตรอย่างถ่องแท้แล้ว หลักสูตรจะไม่มีวัน
บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้แน่นอน

เนื่องจากหลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 เป็น
หลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น การแก้ปัญหาทางการศึกษา การ
จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติ และได้มีการใช้หลักสูตรดังกล่าวมาเป็นเวลานาน
พอสมควร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษานี้ โดยศึกษาสภาพ
และปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษาของวิทยากรอิสลามศึกษา กว้ย
เหตุผลดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ พร้อมทั้งได้สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับ
โครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาแล้ว ปรากฏว่ายังไม่มีผู้ใดได้ศึกษา

การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 มาก่อน

2. ผู้ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา เป็นบุคคลภายนอก (วิทยากรอิสลามศึกษา) ซึ่งไม่ได้เป็นข้าราชการครู ส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ทางครูมาก่อน เพียงแต่นำผู้ที่มีความรู้ทางด้านศาสนาอิสลาม ไปเข้ารับการอบรมตามหลักสูตรการอบรมครูสอนศาสนาอิสลาม ของสำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 2 ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่าวิทยากรอิสลามศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้อย่างไรหรือไม่ เมื่อใช้แล้วมีปัญหาอย่างไรบ้าง และเนื่องจากผู้วิจัยทำงานด้านกรณีพิเศษ ซึ่งต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับการสอนวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ด้วย ผลการวิจัยจึงจะเป็นแนวทางในการนิเทศติดตามผลการสอนวิชาอิสลามศึกษาในโอกาสต่อไป

นอกจากเหตุผลที่กล่าวมาแล้ว ผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำเสนอแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาได้ทราบถึงสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาของวิทยากรอิสลามศึกษา เพื่อจะได้หาทางช่วยเหลือปรับปรุงการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาให้มีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นการสนองนโยบายของรัฐและสภาความมั่นคงแห่งชาติอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส

ขอบเขตของการวิจัย

1. ผู้วิจัยจะศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 ของวิทยากรอิสลามศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส โดยศึกษาในด้านความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรอิสลามศึกษา สภาพและปัญหาการจักปัจจุบันและสภาพทาง ๆ ภายใน

โรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร การนิเทศ
ติดตามผลการใช้หลักสูตร การวัดผลและการประเมินผล

2. ประชากรที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม และตัวอย่างประชากรที่ใช้ใน
การสัมภาษณ์ คือวิทยากรอิสลามศึกษาที่สอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษา จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ทั้งหมด

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มีตำแหน่ง เป็นวิทยากรอิสลามศึกษา มี
ความรู้ด้านศาสนา ความรู้ทางวิชาสามัญ และได้ผ่านการอบรมตามหลักสูตรครูสอน
ศาสนาอิสลามมาแล้ว จึงเข้าใจและสามารถตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ได้

คำจำกัดความ

วิทยากรอิสลามศึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดที่เปิดสอนวิชาอิสลามศึกษา และได้ผ่านการอบรมตามหลักสูตรการ
สอนศาสนาอิสลามมาแล้ว จึงได้รับการแต่งตั้งจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
ต่าง ๆ ให้ทำหน้าที่สอนวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีเกณฑ์ในการ
คัดเลือกดังนี้

1. วุฒิสามัญอย่างน้อยจบชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า และสามารถใช้ภาษาไทยได้ดี
2. วุฒิต่างศาสนาอย่างน้อยจบชั้นปีที่ 7 อาหรับ (ระดับมุกตาวาซีเกาะห์)
ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ของเขตการศึกษา 2
3. เป็นผู้มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี

4. เป็นผู้มีร่างกายแข็งแรง ไม่เป็นโรคร้ายแรงตามกฎหมาย ก.พ.
5. ควรพิจารณาจากบุคคลในท้องถิ่นที่ตั้งของโรงเรียน ทั้งนี้ด้วยความเห็นชอบของกรรมการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และผู้บริหารโรงเรียน

หลักสูตรอิสลามศึกษา หมายถึง หลักสูตรการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเรียกว่าหลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 มีโครงสร้างเนื้อหาประกอบด้วยเรื่อง เอกภาพ (เตาหีด) ศาสนบัญญัติ (ฟิกฮ์) ศาสนประวัติ (ตาเรค) จริยธรรม (อักลัค) และกุรอาน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ใช้สอนนักเรียนไทยมุสลิมที่เรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัดสตูล ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และบางอำเภอของจังหวัดสงขลา โดยให้สอนสอศแทรกในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา หมายถึง การที่วิทยากรอิสลามศึกษาได้นำหลักสูตรอิสลามศึกษาไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งจำแนกไว้ ดังนี้

1. การศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร จุดหมาย โครงสร้าง เนื้อหาและอัตราเวลาเรียนของหลักสูตร
2. การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนและห้องเรียน
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร
4. การได้รับการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร
5. การวัดผลและประเมินผล

นักเรียนไทยมุสลิม หมายถึง นักเรียนที่มีสัญชาติไทย ที่นับถือศาสนาอิสลาม และเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา ลังกัสสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ปีการศึกษา 2530 และใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวัน

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ซึ่งเปิดสอนวิชาอิสลามศึกษาตามหลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2523

การสอดแทรก หมายถึง การนำวิชาอิสลามศึกษาตามหลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 สอนแทนเนื้อหาของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในเนื้อหาบางส่วนที่สัมพันธ์กับวิชาอิสลามศึกษา และในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เฉพาะจริยศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่างประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการออกแบบสอบถามของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ วิทยากรอิสลามศึกษาทั้งหมดที่สอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ในปีการศึกษา 2530 จำนวน 388 คน

1.2 ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ วิทยากรอิสลามศึกษา ที่ได้รับการสุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย จำนวน 20% ของประชากรแต่ละจังหวัดได้ตัวอย่างประชากร จำนวน 78 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ และการทดลองนำไปใช้แล้ว รายละเอียดของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มีดังนี้

2.1 แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 สภาพการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 เป็นแบบเลือกตอบ แบบมาตราส่วนประเมินค่า และแบบเติมคำ

ตอนที่ 3 ปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 เป็นแบบเลือกตอบ เติมคำและแบบปลายเปิด

2.2 แบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2523

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้สมัคร เป็นวิทยากรอิสลามศึกษาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อขอหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด แล้วผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดจะมีหนังสือขอความร่วมมือไปยังหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ แท้จังหวัดนราธิวาส ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดได้อนุญาตให้ผู้วิจัยติดต่อกับหัวหน้าการประถมศึกษาได้โดยตรง

3.2 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมอบให้แก่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เพื่อให้ช่วยแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม เว้นแต่อำเภอ/กิ่งอำเภอที่มีประชากรไม่เกิน 10 คน ผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ถึงผู้บริหารโรงเรียนโดยตรง ส่วนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะแจ้งรายชื่อโรงเรียน และกำหนดวันที่จะสัมภาษณ์ให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียนทราบก่อน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบว่าวิทยากรอิสลามศึกษาในเขตจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 สามารถนำไปใช้ได้เพียงใด และเมื่อนำไปใช้แล้วมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง

2. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย จะทำให้ผู้บริหาร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา ได้นำไปพิจารณาปรับปรุง และหาวิธีการช่วยเหลือวิทยากรอิสลามศึกษาได้ตรงกับสภาพความเป็นจริง ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยเหลือให้วิทยากรอิสลามศึกษาได้นำหลักสูตรไปใช้ได้ตรงกับจุดหมายที่วางไว้